

Randers Kommune
Laksetorvet
8900 Randers C
Kun sendt som e-mail.

Kronjylland
J.nr. 21/01123
Ref. Jesper Stenild
Den 18 juli 2022

Naturnationalpark Fussingø.

Ansøgning om dispensation fra naturbeskyttelsesloven, og tilladelse efter vandløbsloven til genopretning af naturlig hydrologi

(Matrikel nummer 1s og 1x Volstrup, Ålum samt 1a og 2 Fussingø Hgd., Ålum.)

Ansøgningen er reelt en række separate ansøgninger, som dog har en hel række ting til fælles, da de alle handler om at genskabe den naturlige hydrologi inden for naturnationalparken, i det omfang det ikke berører andre end naturstyrelsens arealer, målsatte vandløb eller nødvendig infrastruktur.

Der er både tale om at blokere grøfter og dræn, men også, i det omfang det er muligt, at genskabe naturlige forløb, specielt ved underløb af skovveje.

Der er aftalt med Randers kommune at afgørelser givet separat for de enkelte projektområder.

Ansøgningen er bygget op med et generelt afsnit, der dels giver baggrunden og dels beskriver modeller for de enkelte typer af tiltag. Dernæst følger en række separate ansøgninger, der områdevis og med kortbilag beskriver de planlagte aktiviteter. Naturstyrelsen angiver her i sin vurdering af, hvilke dispensationer, der kræves, selvom det i den sidste ende er den relevante myndigheds beslutning.

Ansøgning om tilladelser/dispensationer efter lovgivningen inden for natur- og vandløbsområdet søges hos kommunen sideløbende med Naturstyrelsens ansøgning om etablering af Naturnationalpark Fussingø i henhold til Naturbeskyttelseslovens kapitel om naturnationalparker (miljøministeren delegeret til Miljøstyrelsen) og miljøvurderingsloven (Miljøstyrelsen). Miljøstyrelsen forventes at træffe afgørelse i disse to sager i august 2022.

Baggrund

I juni 2020 indgik regeringen en aftale med Radikale Venstre, SF, Enhedslisten og Alternativet om at igangsætte forberedelse af to naturnationalparker hhv. i Gribskov i Nordsjælland og i Fussingø ved Randers.

Planen er, at naturnationalparkerne udlægges til store sammenhængende områder med helårsgræsning med udsætning af store planteædere. Skov- eller landbrugsproduktion i områderne indstilles, hvorved skovene vil rumme større mængder dødt ved, og der vil tages yderligere skridt til at genskabe en mere naturlig hydrologi i landskabet.

Naturnationalpark Fussingø omfatter samlet ca. 833 ha, hvoraf der skal indhegnes et areal på ca. 570 ha, da selve Fussing Sø ikke indhegnes. Der skal dog etableres to flydespærringer i Fussing Sø for at holde de udsatte dyr inden for naturnationalparken. Hvor de kommunale veje passerer hegnet omkring naturnationalparken skal der etableres indgangspartier og lægges færiste i vejen. Ansøgninger om disse tiltag er eller vil tilgå Randers Kommune som selvstændige ansøgninger.

Med denne ansøgning søger Naturstyrelsen alene Randers Kommune om de nødvendige tilladelser og dispensationer - efter såvel naturbeskyttelsesloven som vandløbsloven - til otte projekter, som skal genskabe naturlig hydrologi i naturnationalparken. Dette er beskrevet i det følgende:

Beskrivelse af indsats typer

I det følgende beskrives de typer af indsatser, der anvendes i projekterne. Der er tale om generelle beskrivelser, hvis der er afvigelser, beskrives det under det enkelte projekt. Hver projekt indeholder ikke nødvendigvis alle indsatstyperne.

Punktblokering i grøfter

Punktlukninger i grøfter vil ske ved, at der anvendes materiale (terrænskrab) fra de omliggende arealer. Materialet placeres i grøften over en 5 m strækning med en overhøjde på 10 cm i forhold til omgivende terræn. Om nødvendigt forstærkes lukningen med plader, rafter eller sten.

Tilkastning af grøfter

Tilkastningen foretages ved, at der laves et terrænskrab. Terrænet skal efterfølgende fremstå så naturligt som muligt og indbygges i det

omkringliggende terræn. Terrænskrab foretages ideelt ved, at muldjorden – svarende til de øverste 0,2 meter jord, i et 10 meter bredt bånd langs grøften afrømmes og oplægges i deponi. Herefter foretages et terrænskrab på ca. 0,2 meter af råjorden, som anvendes til opfyldningen/blokeringen af grøften. Den afrømmede overjord/muldjord planeres afslutningsvist ud over området igen. I de her ansøgte projekter vil opfyldning dog ske direkte uden afrømning af overjord, dels for at undgå kørsel til deponi til skade for vegetationen dels fordi, det visse steder ikke vil være teknisk muligt. Disse direkte skab vil maksimalt være 0,2 meter dybe.

Punktvis afbrydning af dræn

Dræn blokeres ved at opgrave disse over et par meter med passende mellemrum og den opgravede jord genfyldes i det gravede hul. Ved drænudløb til grøfter graves ned til drænet, og der knuses rørstykker på minimum 2-3 m længde. Beton- og plastikrør vil blive fjernet og bortskaffet. Der påsættes om nødvendigt en tæt slutprop på drænerne inden den opgravede jord genfyldes i det gravede hul. Eventuelle drænbrønde i projektområdet fjernes/nedbrydes indtil 1 m under terræn, og brøndene fyldes med stabilt jordfyld.

Knusning af dræn

Her opgraves dræne i deres fulde længde, og den opgravede jord genfyldes i den gravede rende. Beton- og plastikrør vil blive fjernet og bortskaffet.

Genskabe naturligt forløb ved vejunderføringer

Hvor der i en vejkasse ligger rør, som har fungeret som underløb fjernes disse ved opgravning og bortskaffes. Hvor der opstrøms underføringerne har ophobet sig slam og førne, opgraves der til fast bund, og det opgravede materiale bortskaffes.

Ved et enkelt af disse underføringer er der etableret et stemmeværk af beton. Dette vil blive nedbrudt og fjernet, så vandløbets naturlige forløb genskabes.

Broer og trædesten

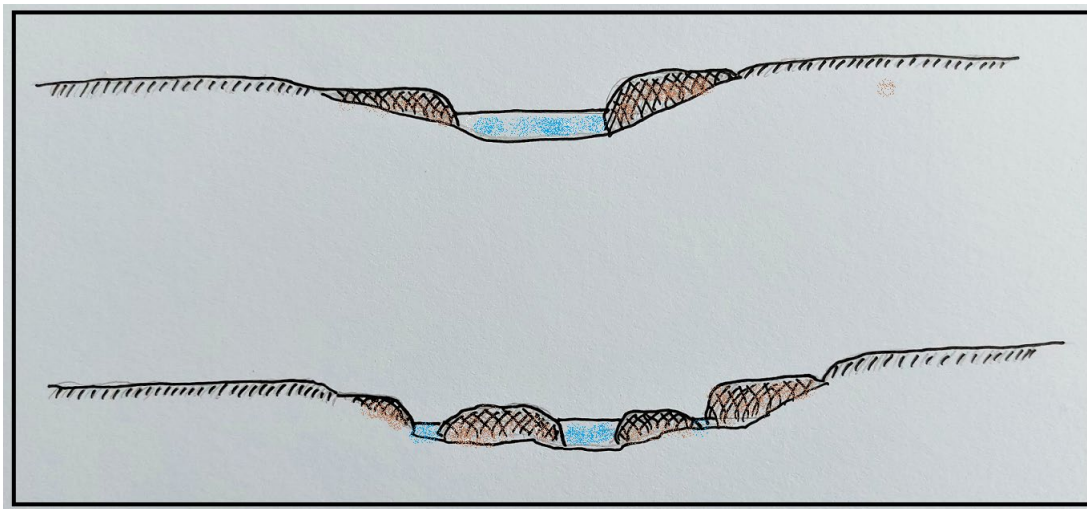
Hvor der fjernes rørunderføringer i vejkillerne, skal der etableres overgange over vandløbene til gående. Hvor vandløbet ligger dybt i forhold til vejkillen etableres der en bro med fæste på hver side af vandløbet og uden påvirkning af vandføringen. Andre steder er vandløbet så lille og smalt, at vejkillen i stedet sænkes, og der lægges flade stenfliser ("trædesten") i vandløbet. Vandføringen sikres ved at vandløbet har en bredere profil når det passerer vejen.

Se beskrivelse herunder.

Skitser af overgange over grøfter og vandløb

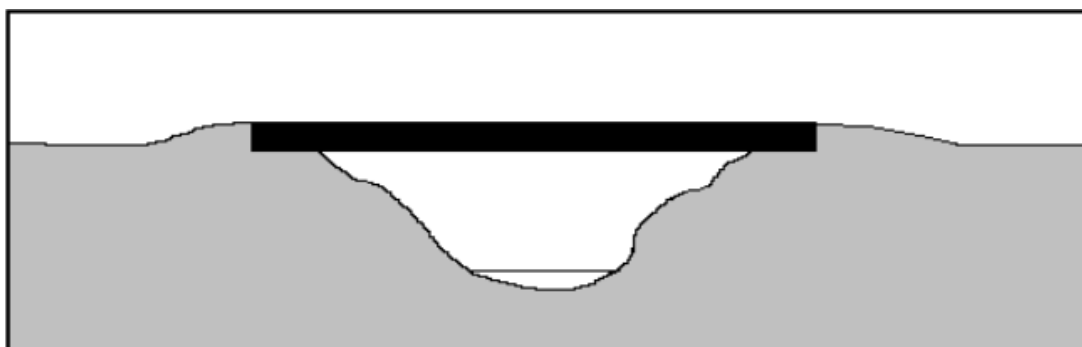
Hvor vejfaserne graves op ved grøfter og vandløb, ønskes der tilladelse til at etablere overgange, så gående kan passere grøften/vandløbet.

Overgangene kan alt efter de konkrete forhold være etableret som enkle trædesten, med sten placeret ved kanterne af grøften / vandløbet, og suppleret med få sten midt i vandløbet. Hensigten er, at der fri passage i vandløbet samtidig med, at brugere af skovveje og stier kan komme tørskoet over grøfter/vandløb.

Skitse af trædesten ved grøfter / vandløb.

Ved lokaliteter med forholdsvis smalle og naturligt dybt beliggende grøfter/vandløb kan det være mest hensigtsmæssigt at etablere en mindre bro. Alt efter vejens beskaffenhed og anvendelse vil bredden af broen blive tilpasset disse forhold.

Skitse af bro / dæk over naturligt dybere beliggende grøft / vandløb.

Arbejdets udførelse

Naturstyrelsen vil i alle anlæggets faser tage hensyn til, at der arbejdes i og tæt ved følsomme naturområder.

Arbejdsplads (Skurvogne, byggestrøm, oplag af materiale) vil blive placeret på robuste arealer. Tilkørsel vil ske på de eksisterende veje og spor på arealet. Terrænkørsel vil tage hensyn til følsom natur, ynglesteder, vinterhi og lignende. Kørsel i perioder med megen nedbør vil søges undgået eller i givet fald ske på udlagte køreplader. Generelt vil der blive anvendt maskiner med så lavt marktryk som muligt, og der stilles krav om at kørespor maksimalt må være 20 cm dybe.

Forhold til lovgivning og fredning.

Vandløbslov

Ud fra tidligere dialog med Randers kommunen forventes det, at der skal gives en reguleringsstilladelse til de fleste af indgrebene i vandløbene.

Naturbeskyttelseslov

Beskyttede naturtyper

Flere naturtyper berøres ved indgrebene. Nogle af de berørte grøfter er registreret som §3 vandløb. Nogle af arealerne, hvor der lukkes grøfter og dræn er registreret som eng. Vandstanden i moser i skoven kan påvirkes, når grøfterne, der afvander dem, lukkes. En enkelt af opstemningerne, ved en af vejunderføringerne, er registreret som sø, og vil forsvinde når stemmeværket fjernes og vandløbets naturlige forløb genskabes.

Fredning

Dele af arealet er omfattet af fredningen for Fussingø. Det er Naturstyrelsens vurdering, at de aktiviteter, der er beskrevet her i ansøgningen ikke strider imod fredningsoverenskomsten fra 1953.

Natura 2000

Projektarealet ligger inden for de nye grænser for Natura 2000 område nummer 30 Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals, Simsted og Nørre Ådal, Skravad Bæk. Hvor Indsatserne berører habitatnaturtype, henvises til Natura 2000 væsentlighedsvurderingen af maj 2022, for en nærmere beskrivelse af hydrologiprojektrenes påvirkning af de konkrete habitatnaturtyper. Vurderingen er den seneste udgave og er sendt til Miljøstyrelsen i maj 2022 og er vedlagt denne ansøgning.

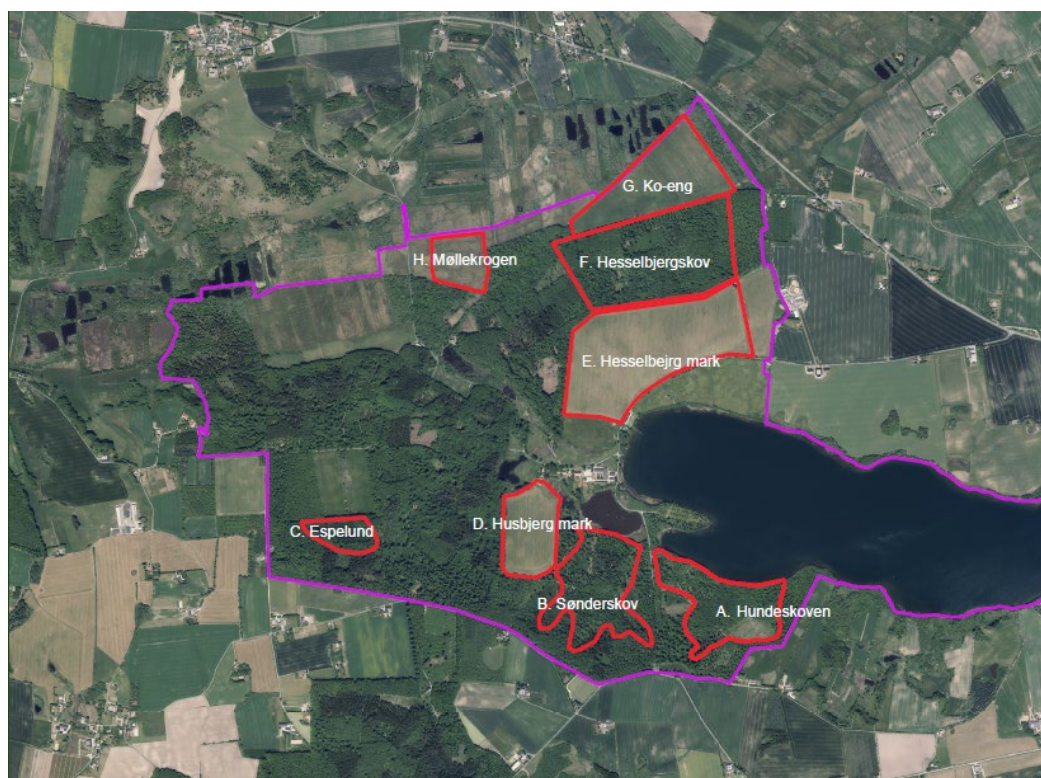
I alle tilfælde vurderes det, at ikke er en væsentlig påvirkning af habitat-naturtyper, arter på udpegningsgrundlaget samt bilag IV arter, som følge af hydrologiprojekterne naturnationalparken.

VVM

Projektet er sendt til Miljøstyrelsen den 29. april 2021 med henblik på en VVM screening. Miljøstyrelsen forventes at træffe afgørelse i løbet af august 2022.

Områdevis ansøgninger

Ansøgningerne er opdelt i afgrænsede områder benævnt med et bogstav og en lokal stedbetegnelse. For hver ansøgning er der et kortbilag med samme titel som i ansøgningen. Det er aftalt med Randers kommune, at hvert område betragtes som en separat ansøgning, som behandles særskilt.

Oversigtskort over projektområder

A Hundeskoven

Frilægning af vandløb og grøfter

På Søvejen graves vej-kassen op syv steder med gravemaskine.

Materiale bortkøres eller placeres i de eksisterende vejgrøfter.

I hver vejkasse ligger der et rør, som har fungeret som underløb for vandløb.

Disse fjernes ved opgravningen og bortskaffes.

Tilkastning af grøftesystem

Fuld tilkastning af hovedgrøfter i grøftesystemet i den sydøstlige del af Sønder-skov. Tilkastning sker ved jordskrab fra oplagszone.

Punktlukning af grøftesystem

Lukke to knudepunkter, i svært tilgængeligt grøftesystem, markeret med gule firkanter.

Grøftesystemet tilkastes med jord fra oplagszone, ca. 3-5 m i hver retning i knu-depunkterne.

Om nødvendigt forstærkes lukningen med plader, rafter eller sten.

Arbejdet må ikke berøre det beskyttede jorddige, der passerer mellem de to knu-depunkter.

Trædesten

Hvor vej-kasserne graves op ønskes der tilladelse til at lægge ”trædesten” i vand-løbet, så gående kan passere grøften/vandløbet.

Se i øvrigt den generelle del af ansøgningen for nærmere beskrivelse.

Indsatserne er vist på kortet i bilag A.

Indsatserne kræver efter Naturstyrelsens vurdering dispensation fra Naturbeskyt-telsesloven og tilladelse efter vandløbsloven.

B. Sønderkov

Frilægning af vandløb og grøfter

På Søndermadevej graves vej-kassen op tre steder med gravemaskine.

I hver vejkasse ligger der rør, som har fungeret som underløb for vandløbene.

Disse fjernes ved opgravningen og bortskaffes.

Hvor der opstrøms underføringerne har ophobet sig slam og førne, opgraves der til fast bund, og det opgravede materiale fjernes.

Specielt:

Vestligste underløb.

Ved det vestligste underløb er det tydeligt, at man, i forbindelse med grøftningen, har rettet det naturlige forløb ud dette sted. Naturstyrelsen ønsker derfor, at lægger forløbet tilbage i det originale trace.

Den gule streg skitserer tilbageførsel til oprindeligt forløb,

Østligste underløb

Her er der opstemmet en lille dam syd for vejen.

For at undgå materialevandring sænkes vandstanden i dammen gradvist over en periode. Materiale fra dammen opgaves og lægges på nærliggende arealer til afvanding, hvorefter det bortskaffes.

Om nødvendig graves der et sandfang foran indløbet til røret under vejen.

Opgravningen af vej-kassen sker først efter, at vandhullet er tømt.

Tilkastning af grøftesystem

Fuld tilkastning af hovedgrøfter i grøftesystemet i den sydøstlige del af Sønder-skov. Tilkastning sker ved jordskrab fra oplagszone.

Indsatserne er vist på kortet i bilag B.

Indsatserne kræver efter Naturstyrelsens vurdering dispensation fra Naturbeskyttelsesloven og tilladelse efter vandløbsloven.

Broer/spang

Hvor vej-kasserne graves op, ønskes der tilladelse til at lave overgange over vandløbet, så gående kan passere grøften/vandløbet.

Se i øvrigt den generelle del af ansøgningen for en nærmere beskrivelse.

C. Espelund

Tilkastning af grøftesystem

Fuld tilkastning af de nederste 100 m af hovedgrøften.

Tilkastning sker ved jordskrab fra oplagszone.

Dertil suppleres der med 3 punktlukninger, hvor der går sidegrøfter til hovedgrøften.

Indsatserne er vist på kortet i bilag C.

Indsatserne kræver efter Naturstyrelsens vurdering tilladelse efter vandløbsloven.

D. Husbjerg mark

Knusning af drænrør

To hoveddræn og 2-3 sidedræn graves op, knuses/bortskaffes og tilkastes med jord.

Betonrør ved udløb af dræn graves op og bortskaffes.

På engarealet nord for marken, fjernes to gennemstrøms-brønde fra det tidligere sløjfet drænsystem er afvandede Søndermade,

Indsatserne er vist på kortet i bilag D.

Indsatserne kræver efter Naturstyrelsens vurdering dispensation fra Naturbeskyttelsesloven og tilladelse efter vandløbsloven.

E. Hesselbjerg mark

Knusning af drænrør

De hoveddræn som kan findes, graves op, knuses/bortskaffes og tilkastes med jord.

På kortet er vist de hovedledninger, der findes på drænplanerne, samt de vi har viden om. Dukker der yderligere op, vil de blive håndteret på tilsvarende vis.

Sløjfning af drænbrønde

Alle brønde graves op og skræbes til med jord fra overfladeareal.

Tilknyttede drænrør til brønd knuses i en strækning på 5 m fra brønd af.

Drænbrøndene bortskaffes.

De brønde, der er vist på planer, ses som gule cirkler på kortet.

Indsatserne er vist på kortet i bilag E.

Indsatserne kræver efter Naturstyrelsens vurdering tilladelse efter vandløbsloven.

F. Hesselbjerg skov

Frilægning af vandløb og grøfter

På Kærvej graves vej-kassen op fem steder og rør-undersløb fjernes og bortskaffes. Hvor der opstrøms underføringerne har ophobet sig slam og førne, opgraves der til fast bund, og det opgravede materiale fjernes.

Ved et af underløbene er der etableret et stem, dette nedbrydes og fjernes.

Forinden opgraves og bortskaffes sediment fra den sø, der er opstået opstrøms.

Søen er kunstig, men registreret som §3 beskyttet og vil forsvinde når stemmet fjernes.

For at undgå materialevandring sænkes vandstanden i søen gradvist over en periode. Materiale fra dammen opgraves og lægges på nærliggende arealer til afvanding, hvorefter det bortskaffes.

Om nødvendig graves der et sandfang foran indløbet til røret under vejen.

Opgravningen af vej-kassen sker først efter at søen er tømt.

Tømning af søen vil ikke blive udført før projektet på ko-engen er gennemført.

De skrab der skal ske på ko-engen forventes at skabe en række lavvandede vandhuller, der vil sikre en økologisk funktionalitet i området.

Tilkastning af grøfter nord for Kærvej

Transportgrøfterne nord for Kærvej kastes til, i det omfang det er teknisk muligt.

Materiale tages fra det omgivende terræn, primært oplag fra etablering og oprensning af grøfterne.

Punktlukninger syd for Kærvej

Punktlukning af 10 knudepunkter i to grøftesystemer.

Grøftesystemerne tilkastes med jord fra oplagszone, ca. 3-5 m i hver retning i knudepunkterne.

Broer/spang.

Hvor vej-kasserne graves op, ønskes der tilladelse til at lave overgange over vandløbet så gående kan passere grøften/vandløbet.

Se i øvrigt den generelle del af ansøgningen for nærmere beskrivelse.

Indsatserne er vist på kortet i bilag F.

Indsatserne kræver efter Naturstyrelsens vurdering dispensation fra Naturbeskyttelsesloven og tilladelse efter vandløbsloven.

G. Ko-eng

Hele engen er registreret som §3 eng.

Lukning af åbne grøfter

Fire åbne grøfter strækker sig over marken og ned mod Skals

Å. Fire af disse lukkes, mens den østligste bibeholdes for at undgå en påvirkning af naboareal.

Lukning fortages ved afskrabning fra det omgivende terræn.

For ikke at skulle skabe for meget af det tilstødende areal eller at skulle transportere fremmed materiale til området, sker der ikke en fuld tilkastning af grøfterne.

I stedet lukkes de i sektioner af 20 m, hvor der fra hver side af grøften tages materiale på 160 m² i maksimalt 0,2 m dybde. 160 m² svarer ca. til et rektangel på 20x8 m eller en halvcirkel med 10 m i radius.

I den næste sektion på 5 m, sker der ikke noget skrab, men siden af grøften reguleres ned til en hældning på 1:1 (45 grader).

Dette system fortsættes i hele grøftens længde og gentages i alle fire grøfter.

Knusning af drænrør

De tre hoveddræn og to tværdæn graves op, knuses/bortskaffes og tilkastes med jord.

Drænudløb til Skals Å graves op og knuses i en afstand af ca. 10 m fra vandløbet og tilkastes efterfølgende med jord.

Den række mindre stikledninger, der er til den østlige grøft graves op og knuses på en 5 m strækning fra grøften og mod vest.

Sløjfning af drænbrønde

Alle tre brønde sløjfes som tidligere beskrevet. Tilknyttede endnu ikke sløjfede drænrør til brønd knuses i en afstand af strækning på 5 m fra brønden.

Indsatserne er vist på kortet i bilag G.

Indsatserne kræver efter Naturstyrelsens vurdering kræver dispensation fra Naturbeskyttelsesloven og tilladelse efter vandløbsloven.

H. Møllekrogen

Hele arealet er §3 eng.

Lukning af åben grøft

Grøften lukkes ved fuld tilkastning ved jordskrab fra oplagszone.

Der er registreret maj-gøgeurt i området, derfor der ikke ske jordskab, før disse er blevet registreret, så der ikke tages skrab på plantens voksesteder.

Kun de første 240 m af grøften lukkes. Fra hjørnet af Birkemosen og østpå bevarer den, da den kan have betydning for afvanding af det nordlige naboareal.

Sløjfning af dræn

Såfremt der er fungerende dræn, sløjfes disse ved punktvis gennemgravning 6 steder.

Indsatserne er vist på kortet i bilag H.

Indsatserne kræver efter Naturstyrelsens vurdering dispensation fra Naturbeskyttelsesloven og tilladelse efter vandløbsloven.

Hermed afsluttes de områdevisse ansøgninger.

Er der spørgsmål så kontakt mig eller projektleder Matilde Raahede (matkr@nst.dk)

Med venlig hilsen

Jesper Stenild
24 69 38 04
ild@nst.dk

Kortbilag.

- A. Hundeskoven
- B. Sønderskov
- C. Espelund
- D. Husbjerg mark
- E. Hesselbjerg mark
- F. Ko-eng
- G. Møllekrogen

Dokumenter.

Følgende dokumenter indgår i ansøgningen, men vedlægges efter aftale med Randers Kommune ikke, da kommunen allerede er i besiddelse af dem.

- Projektforslag for Fussingø august 2021
- Naturnationalpark Fussingø Natura 2000 væsentlighedsvurdering maj 2022